

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку аграрних відносин за умов нестабільної економічної ситуації, спаду виробництва в сільському господарстві, існуючих проблем із формуванням джерел фінансування діяльності аграрних підприємств, особливо актуальним постає питання надання державної підтримки фермерським господарствам. Підвищений ризик, довгий період обороту капіталу, нестабільні економічні умови ведення бізнесу — ці та інші фактори знижують інвестиційну привабливість фермерських господарств, їх платоспроможність. Така ситуація закономірно підвищує значення пільгового кредитування аграріїв з боку держави, що забезпечить поповнення обігових коштів сільськогосподарських товаровиробників, дозволить їм виступати позичальниками на фінансовому ринку.

Проблематикою правового регулювання державної підтримки сільського господарства в Україні займалися такі вчені, як: О. В. Гафурова, А. І. Годованюк, В. М. Брмолєнко, В. П. Жушман, Т. О. Коваленко, В. В. Носік, В. І. Семчик, А. М. Статівка, В. Ю. Уркевич та інші.

Фермерські господарства в Україні визнано прогресивною формою підприємницької діяльності громадян у галузі сільського господарства. У зв'язку з цим, їм властиве особливе правове становище порівняно з іншими формами господарювання у сільському господарстві. Це знаходить свій прояв у особливостях правового регулювання земельних та майнових відносин фермерських господарств, специфіці їх державної реєстрації та припинення діяльності тощо [1]. Окремо визначено особливості державної підтримки фермерських господарств. Слід зазначити, що серед сільськогосподарських товаровиробників спеціальні заходи державної підтримки передбачено лише стосовно сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів та фермерських господарств.

Державна підтримка фермерських господарств здійснюється через Український державний фонд підтримки фермерських господарств, що є державною бюджетною установою, яка виконує функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств.

У Законі України «Про фермерське господарство» від 19 червня 2003 року закріплено норму, яка забезпечує державну підтримку фермерським господарствам, зокрема зазначається, що новоствореним фермерським господарствам у період становлення (перші три роки після його створення, а у труднедостатніх населених пунктах — п'ять років), фермерським

господарствам з відокремленими фермерськими садибами, фермерським господарствам, які провадять господарську діяльність та розташовані у гірських населених пунктах, на поліських територіях, визначених в установленому порядку Кабінетом Міністрів України, та іншим фермерським господарствам надається допомога за рахунок державного і місцевого бюджетів, у тому числі через Український державний фонд підтримки фермерських господарств [2].

На реалізацію зазначених норм Закону, було прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам».

Безперечно, закріплення у спеціальному Законі України «Про фермерське господарство» правового становища Українського державного фонду підтримки фермерських господарств та двох видів державної допомоги (безповоротної та поворотної) було значним досягненням на шляху реалізації правового механізму надання державної допомоги. Доступ до збільшеної поворотної підтримки відкритий для максимально широкого кола, фермерських господарств, при цьому враховується також поява нового різновиду — сімейного фермерського господарства без статусу юридичної особи [В]. Проте, запорукою ефективності державної підтримки вітчизняних фермерських господарств є не лише збільшення розмірів бюджетного фінансування, а й забезпечення чіткого і зрозумілого порядку використання таких коштів.

На нашу думку, досить складною є процедура одержання фінансової підтримки на безповоротній основі за бюджетною програмою КПКВК 2801230 «Фінансова підтримка фермерських господарств». Для участі у конкурсі на її одержання фермерському господарству доводиться подавати до конкурсної комісії більше десяти різних довідок і документів. На наш погляд, прагнення підвищити фінансову дисципліну при використанні бюджетних коштів шляхом ускладнення порядку надання фінансової підтримки призводить до втрати інтересу фермерських господарств до такої допомоги.

Таким чином, останнім часом недостатньо приділяється увага підтримці розвитку фермерських господарств. Державна фінансова підтримка вітчизняних фермерських господарств здійснюється у невеликих обсягах і користується нею, з огляду на складну процедуру її отримання, незначна кількість господарств. Державна допомога фермерам має бути спрямована не на підтримку обсягів виробництва та цін виробників, а на активізацію діяльності кооперативного руху у фермерському середовищі: на розвиток ринкової інфраструктури для зменшення вартості ведення бізнесу; сприяння реалізації інноваційних проектів фермерами; сприяння просуванню українських товарів на світові ринки тощо.

Список використаних джерел

1. Аграрію право України : навч. посій. / [Т. Є. Харитонova, І. І. Каракаш, Х. А. Григор'єва та ін.]; за ред. Т. Є. Харитонovої, І. І. Каракаша. — Одеса : Юрид. літ., 2017. — 436 с.
2. Про фермерське господарство : Закон України від 19 черк. 2003 р. // Відомості Верховної Ради України, — 2003 — № 45. — Ст. 363.
3. Григор'єва Х. А. Правові засади надання поворотної фінансової підтримки фермерським господарствам в Україні // Підприємництво, господарство і право. — 2017. — № 2. — С. 105-109.

Науковий керівник: к. ю. н., доцент Платонова Є. О.